

JUDr. Jan MACH

ADVOKÁT

registrován u ČAK pod č. 2239

Advokátní kancelář Vodičkova 28, 110 00 Praha 1

Tel.: 224162242-3 Fax: 224162250 E-mail: mach.jan@email.cz

Bankovní spojení: 27-4376170217/100

Informace pro klienty Advokátní kanceláře JUDr. Jan Mach

V uplynulých dnech bylo přijato několik nových zásadních zdravotnických zákonů. Jde zejména o:

- zákon o zdravotních službách č. 372/2011 Sb.
- zákon o specifických zdravotních službách č. 373/2011 Sb.,
- zákon o zdravotnické záchranné službě č. 374/2011 Sb.
- novelu zákona o veřejném zdravotním pojištění č. 298/2011 Sb.
- novelu zákona o veřejném zdravotním pojištění č. 369/2011 Sb.

Pro klienty naší advokátní kanceláře předkládáme informaci o některých zásadních změnách, které jsou předmětem těchto zákonů a novel a zejména o některých nových povinnostech poskytovatelů zdravotních služeb (dříve zdravotnických zařízení), jejichž neplnění může být spojeno se sankcemi.

System nových zdravotnických zákonů

Nový zákon o zdravotních službách nahradí jak dosavadní zákon o péči o zdraví lidu, tak dosavadní zákon o poskytování zdravotní péče v nestátních zdravotnických zařízeních, jakož i řadu prováděcích předpisů. Stanoví tedy „**pravidla hry zdravotník-pacient**“, ale i „**pravidla hry poskytovatel zdravotních služeb-státní správa**“. Kromě dvou zmíněných zákonů ruší také řadu vyhlášek, například vyhlášku o úmrtí a pohřebnictví, vyhlášku o fakultních nemocnicích, vyhlášku o znaleckých komisích, vyhlášku o zdravotnické dokumentaci.

Zákon o specifických zdravotních službách měl původně nahradit všechny ostatní specifické zdravotnické zákony, např. též interrupční či transplantační zákon, a to podle předlohy bývalého ministra Julínka z roku 2008. Nakonec se tak nestalo a interrupční zákon, transplantační zákon, zákon o lidských buňkách, tkáních a klonování a některé další zákony zůstávají nadále samostatné a zákon o specifických zdravotních službách pouze nahradil některá dosavadní ustanovení zákona o péči o zdraví lidu a některé podzákoné právní předpisy.

Zákon o zdravotnické záchranné službě nahrazuje dosavadní vyhlášku o zdravotnické záchranné službě.

JUDr. Jan MACH

ADVOKÁT

registrován u ČAK pod č. 2239

Advokátní kancelář Vodičkova 28, 110 00 Praha 1

Tel.: 224162242-3 Fax: 224162250 E-mail: mach.jan@email.cz

Bankovní spojení: 27-4376170217/100

Zákon o veřejném zdravotním pojištění, který stanoví „pravidla hry mezi zdravotními pojišťovnami, pojištěnci a zdravotnickými zařízeními“ byl jednak novelizován zákonem č. 298/2011 Sb., jednak zákonem č. 369/2011 Sb.

Nyní tedy stručně k některým ustanovením nově přijatých zákonů, na které považujeme za vhodné upozornit.

Zákon o zdravotních službách

Ač tento zákon je z více důvodů předmětem oprávněné kritiky České lékařské komory, je třeba poukázat na skutečnost, že se při jeho přijímání podařilo České lékařské komoře prosadit oproti předloze předkládané bývalým ministrem Julínkem, celou řadu pozitivních změn ve prospěch lékařů. Za velmi zásadní je třeba považovat novou definici pojmu **lege artis** (návrh z roku 2008 obsahoval zcela „maligní“ definici tohoto pojmu). **Nová definice pojmu lege artis v zásadě převzala návrh České lékařské komory a zní takto:**

„Náležitou odbornou úrovní se rozumí poskytování zdravotních služeb podle pravidel vědy a uznávaných medicínských postupů, při respektování individuality pacienta, s ohledem na konkrétní podmínky a objektivní možnosti“.

Z této definice tedy vyplývá, že lékař nebude svazován žádnými standardy, ani „metodami poskytování zdravotních služeb“ (jak bylo původně navrhováno) a přikloní-li se ke kterémukoli uznávanému postupu, postupuje lege artis. Při hodnocení jeho práce bude nutno přihlížet ke konkrétním podmínkám a objektivním možnostem, jeho postup by měl být hodnocen podle zásady ex ante, nikoli ex post. Proti této definici, která bude mít zásadní význam při řešení trestních oznámení a soudních žalob, se ozvali někteří právní teoretici. Podle jejich názoru, musí mít pacient zákonem zaručenu nejvyšší možnou péči, jakou lékařská věda zná. To je ovšem v praxi mnohdy v konkrétní situaci nereálné. Zvolená definice odpovídá realitě, konstantní judikatuře Nejvyššího soudu i článku 4 Úmluvy o lidských právech a biomedicině.

Zákon stanoví některé nové pojmy. **Poskytovatelem zdravotních služeb je** fyzická nebo právnická osoba, oprávněná poskytovat zdravotní péči. **Zdravotní péče je** pak samotný soubor činností a opatření prováděných v rámci preventivní, diagnostické, léčebné, rehabilitační, ošetrovatelské, nebo jiné zdravotní činnosti. **Pacientem se rozumí** fyzická osoba, které jsou poskytovány zdravotní služby, ošetřujícím zdravotnickým pracovníkem se rozumí zdravotnický pracovník, který navrhuje, koordinuje, poskytuje a vyhodnocuje individuální léčebný postup. **Individuální léčebný postup** (dříve bylo navrhováno plán, nyní byl převzat pojem postup) má být poskytování jednotlivých zdravotních výkonů v logické a časové posloupnosti konkrétnímu pacientovi, včetně možných variant a metod. Není stanoveno, že by individuální léčebný postup musel být někde písemně předem stanoven, kromě zápisů ve zdravotnické dokumentaci, jak má být při léčbě dále postupováno.

Registrujícím poskytovatelem je poskytovatel ambulantní péče v oboru všeobecné praktické lékařství, praktické lékařství pro děti a dorost, zubní lékařství a gynekologie a

JUDr. Jan MACH

ADVOKÁT

registrován u ČAK pod č. 2239

Advokátní kancelář Vodičkova 28, 110 00 Praha 1

Tel.: 224162242-3 Fax: 224162250 E-mail: mach.jan@email.cz

Bankovní spojení: 27-4376170217/100

porodnictví, který přijal pacienta do péče. V případě, že u poskytovatele zdravotních služeb poskytuje zdravotní služby více lékařů, **musí být pacient zaregistrován ke konkrétnímu jednomu lékaři.**

Zdravotnickým zařízením se nově rozumí prostory určené pro poskytování zdravotních služeb.

Zákon stanoví povinnost poskytovatele zdravotních služeb oznamovat příslušnému správnímu orgánu (krajské úřady, v Praze Magistrát hl.m. Prahy), všechny změny týkající se údajů uvedených v rozhodnutí o udělení oprávnění k poskytování zdravotních služeb do 15. dnů ode dne, kdy se o nich poskytovatel dozvěděl. za nesplnění této povinnosti je stanovena pokuta.

Případnou žádost o odnětí oprávnění k poskytování zdravotních služeb, musí poskytovatel podat nejpozději 60 dnů přede dnem, k němuž hodlá ukončit poskytování zdravotních služeb.

Příslušný správní orgán může pozastavit nebo odejmout oprávnění k poskytování zdravotních služeb, pokud poskytovatel závažným způsobem nebo opakovaně poruší povinnosti stanovené pro jejich poskytování právním předpisem, nesplní povinnost odstranit zjištěné nedostatky ve stanovené lhůtě, nevede zdravotnickou dokumentaci, nebo ji vede v rozporu se zákonem, nebo neplní povinnost platit pojistné na sociální zabezpečení. Odejmout oprávnění lze také v případě, kdy poskytovatel poskytoval služby pod vlivem návykové látky, nebo prostřednictvím osoby, která byla pod vlivem návykové látky, použil k poskytování zdravotní péče osobu nezpůsobilou k výkonu zdravotnického povolání, opakovaně porušil povinnosti vyplývající ze zákona o veřejném zdravotním pojištění, nebo opakovaně požadoval od pacientů úhradu za zdravotní služby v rozporu se zákonem o veřejném zdravotním pojištění. **Oprávnění může být odejmuto i v případě, že zdravotní služby nejsou poskytovány po dobu delší než jeden rok.** Poskytovatel může požádat o pozastavení oprávnění k poskytování zdravotních služeb, doba pozastavení nesmí být delší než jeden rok. Stejně tak **je třeba požádat o přerušování poskytování zdravotních služeb na dobu delší než jeden měsíc, pokud je poskytovatel nebude déle než jeden měsíc poskytovat.**

Nový zákon široce stanoví celou řadu povinností poskytovatelů zdravotních služeb i zdravotnických pracovníků. Stanoví i povinnosti pacientů, avšak na rozdíl od poskytovatelů a zdravotnických pracovníků, neplnění těchto povinností není u pacientů provázeno sankcí.

Pacient má právo na volbu poskytovatele zdravotních služeb, právo vyžádat si konzultační služby od jiného poskytovatele, právo na nepřetržitou přítomnost zákonného zástupce nebo osoby jím určené, případně pěstouna, nebo osoby, kterou má ve výchově, jde-li o nezletilou osobu, při poskytnutí zdravotních služeb, nenaruší-li přítomnost těchto osob poskytování zdravotních služeb. Má právo být předem informován o ceně poskytovaných zdravotních služeb, má právo znát jména a příjmení zdravotnických pracovníků zúčastněných na poskytování zdravotních služeb, má právo odmítnout přítomnost osob, které nejsou na poskytování zdravotních služeb přímo zúčastněny a osob připravujících se na výkon zdravotnického povolání a v lůžkové péči má právo na duchovní péči poskytovanou církvemi

JUDr. Jan MACH

ADVOKÁT

registrován u ČAK pod č. 2239

Advokátní kancelář Vodičkova 28, 110 00 Praha 1

Tel.: 224162242-3 Fax: 224162250 E-mail: mach.jan@email.cz

Bankovní spojení: 27-4376170217/100

a náboženskými společnostmi. Pacient se smyslovým nebo tělesným postižením, který využívá psa se speciálním výcvikem, má právo na doprovod a přítomnost psa ve zdravotnickém zařízení, způsobem stanoveným vnitřním řádem tak, aby nebyla porušována práva ostatních pacientů.

Při přijetí do péče by měl pacient určit, které osoby mohou být informovány o jeho zdravotním stavu a současně určit, zda tyto osoby mohou rovněž nahlížet do jeho zdravotnické dokumentace. Může rovněž vyslovit zákaz poskytování informací kterékoliv osobě. O tomto jeho rozhodnutí je nutno sepsat a podepsat záznam, který je součástí zdravotnické dokumentace. Lze proto doporučit, aby u všech pacientů u kterých dosud tento záznam ve zdravotnické dokumentaci není, byl doplněn nejpozději do 1.4.2012, s výjimkou případů, kdy pacient není schopen učinit a podepsat příslušné rozhodnutí. Je třeba zvláště uvést, že

„Pacient určuje, aby informace o jeho zdravotním stavu byly podávány těmto osobám:“ ...“
a

„Pacient určuje, že do jeho zdravotnické dokumentace mohou nahlížet a pořizovat si její kopie tyto osoby:“ ...“

Je možné, že pacient určí pro obě situace stejné osoby, ale může se rozhodnout i tak, že některým osobám dovolí podávat informace, ale nedovolí nahlížet do zdravotnické dokumentace a pořizovat si její kopie. To je nutno respektovat.

Pacient má právo na péči s informovaným souhlasem kromě výjimek stanovených zákonem. Písemná forma se vyžaduje pouze pokud tak stanoví právní předpis nebo pokud tak určil poskytovatel zdravotních služeb. Každý poskytovatel zdravotních služeb je však povinen písemně stanovit, ve kterých případech bude požadovat písemný informovaný souhlas s určitými zdravotními výkony. Nesplnění této povinnosti může být pokutováno. Pokud u plánované péče po podání informace o zdravotním stavu uplyne doba delší třiceti dnů, musí být informace podána opakovaně a pacient musí znovu svůj souhlas potvrdit. Písemná forma není nutná, ale bude patrně vhodné zapsat do zdravotnické dokumentace, že pacient byl opakovaně informován, aby bylo dokumentováno splnění povinnosti poskytovatele. Pokud sám poskytovatel stanoví pro daný výkon písemnou formu, je třeba, aby při opakované informaci pacient podepsal nový informovaný souhlas.

Ukazuje se, že v některých případech je písemný informovaný souhlas pro poskytovatele spíše kontraproduktivní, zvláště není-li náležitě individualizován a nejsou v něm uvedena rizika, která posléze nastala. Proto rozsah výkonů u kterých bude informovaný souhlas vyžadován vždy písemně, doporučuji stanovit spíše restriktivně.

Písemné prohlášení o nesouhlasu s poskytnutím zdravotních služeb musí být součástí zdravotnické dokumentace vedené o pacientovi, podepíše jej pacient a zdravotnický pracovník. Odmítá-li pacient záznam podepsat, zdravotnický pracovník tuto skutečnost do záznamu doplní a záznam podepíše on a svědek. Na rozdíl od informovaného souhlasu, musí být informovaný nesouhlas vždy dokumentován písemně.

Jde-li o nezletilého pacienta, vyžaduje se souhlas obou rodičů k poskytnutí zdravotních služeb, které mohou podstatným způsobem negativně ovlivnit další zdravotní stav tohoto

JUDr. Jan MACH

ADVOKÁT

registrován u ČAK pod č. 2239

Advokátní kancelář Vodičkova 28, 110 00 Praha 1

Tel.: 224162242-3 Fax: 224162250 E-mail: mach.jan@email.cz

Bankovní spojení: 27-4376170217/100

pacienta, nebo kvalitu jeho života, v ostatních případech postačí souhlas alespoň jednoho z rodičů.

Nelze-li u nezletilého pacienta získat souhlas s potřebnými zdravotními službami, poskytovatel oznámí tuto skutečnost do 24. hodin soudu, za účelem ustanovení opatrovníka. Jde-li o zdravotní služby, které jsou nezbytné k záchraně života nebo zdraví nezletilého pacienta a odpírají-li rodiče nebo jeden z nich, nebo jiný zákonný zástupce souhlas, rozhodne o poskytnutí zdravotních služeb ošetřující lékař, nebo jiný zdravotnický pracovník určený poskytovatelem zdravotních služeb.

Dříve vyslovené přání pacienta má být bráno na zřetel, je-li k dispozici a nastala-li předvídatelná situace, k níž se dříve vyslovené přání vztahuje, přičemž pacient je v takovém stavu, kdy není schopen vyslovit souhlas nebo nesouhlas. Respektováno má být jen takové dříve vyslovené přání, které bylo učiněno na základě písemného poučení pacienta o důsledcích jeho rozhodnutí lékařem v oboru všeobecné praktické lékařství, u něhož je pacient registrován, nebo jiným ošetřujícím lékařem v oboru zdravotní péče, s nímž dříve vyslovené přání souvisí. Dříve vyslovené přání musí mít písemnou formu a musí být opatřeno úředně ověřeným podpisem pacienta. Součástí dříve vysloveného přání je písemné poučení pacienta o možných důsledcích. Platnost dříve vysloveného přání je pět let. Pokud je přání vysloveno při poskytování zdravotní péče v rámci hospitalizace, zaznamená toto přání zdravotnický pracovník do zdravotnické dokumentace vedené o pacientovi a záznam podepíše pacient, zdravotnický pracovník a svědek (například zdravotní sestra) – v těchto případech se nevyžaduje úředně ověřený podpis. Dříve vyslovená přání není třeba respektovat, pokud od doby, kdy k jejich vyslovení došlo, lze důvodně předpokládat, že by pacient vyslovil souhlas s jejich poskytnutím, s ohledem na další rozvoj lékařské vědy. Nelze jej respektovat, pokud by nabádalo k postupům jejichž výsledkem je aktivní způsobení smrti, nebo pokud by jeho splnění mohlo ohrozit jiné osoby. Nelze jej také respektovat, pokud v době, kdy poskytovatel neměl k dispozici dříve vyslovené přání, započal takové zdravotní výkony, jejichž přerušeni by vedlo k aktivnímu způsobení smrti. Dříve vyslovené přání nelze uplatnit, jde-li o nezletilé pacienty, nebo pacienty zbavené způsobilosti k právním úkonům.

Zákon stanoví, ve kterých případech lze poskytovat zdravotní služby a hospitalizovat pacienta bez souhlasu, přičemž jde o úpravu, která se oproti předchozí úpravě nijak významně nemění. Pouze v případě, že pacient ohrožuje sebe nebo své okolí a jeví známky duševní poruchy, nebo je pod vlivem návykové látky, je podmínka zpřísněna, že musí ohrožování být bezprostřední, závažné a hrozbu pro pacienta nebo jeho okolí nelze odvrátit jinak, než poskytnutím zdravotních služeb bez souhlasu, případně hospitalizací bez souhlasu.

Velmi široce jsou stanoveny povinnosti poskytovatele zdravotních služeb, přičemž v další části zákona, nazvaném správní delikty a přestupky se důsledně pamatuje na finanční postih za nesplnění kterékoliv povinnosti, kterou má poskytovatel nebo zdravotnický pracovník. Proto je třeba na některé z těchto povinností upozornit.

Poskytovatel je zejména povinen:

JUDr. Jan MACH

ADVOKÁT

registrován u ČAK pod č. 2239

Advokátní kancelář Vodičkova 28, 110 00 Praha 1

Tel.: 224162242-3 Fax: 224162250 E-mail: mach.jan@email.cz

Bankovní spojení: 27-4376170217/100

- prokazatelně informovat pacienta o ceně poskytovaných zdravotních služeb nehrazených nebo částečně hrazených ze zdravotního pojištění;
- zpracovat seznam cen poskytovaných zdravotních služeb, nehrazených nebo částečně hrazených ze zdravotního pojištění a umístit ho tak, aby byl přístupný pacientům;
- vymežit provozní a ordinační dobu a údaje o ní umístit tak, aby tato informace byla přístupná pacientům;
- opatřit zdravotnické zařízení viditelným označením, které musí obsahovat obchodní firmu, název nebo jméno, případně jména a příjmení poskytovatele a identifikační číslo;
- v době nepřítomnosti nebo dočasného přerušení poskytování zdravotních služeb zpřístupnit pacientům informaci o poskytnutí neodkladné péče jiným poskytovatelem v rámci jeho ordinační doby;
- předat zprávu o poskytnutých zdravotních službách registrujícímu poskytovateli v oboru všeobecné praktické lékařství nebo v oboru praktické lékařství pro děti a dorost, je-li mu tento poskytovatel znám, informace potřebné pro návaznost péče je povinen předat též jinému poskytovateli zdravotních nebo sociálních služeb, který pacienta převzal do péče;
- zpracovat seznam zdravotních služeb, k jejichž poskytnutí je vyžadován písemný informovaný souhlas;
- informovat pacienta o tom, že na poskytování zdravotních služeb se mohou podílet osoby získávající způsobilost k výkonu povolání a že má právo tuto přítomnost a nahlížení do zdravotnické dokumentace u těchto osob zakázat;
- podílet se na žádost krajského úřadu na zajištění lékařské pohotovostní služby a pohotovostní služby zubních lékařů;
- uzavřít pojistnou smlouvu o pojištění své odpovědnosti za škodu v souvislosti s poskytováním zdravotních služeb;
- umožnit vstup osobám pověřeným příslušným správním orgánem nebo orgánem ochrany veřejného zdraví, smluvní zdravotní pojišťovnou a příslušnou profesní komorou do prostor zdravotnického zařízení; jejich vstupem nesmí být narušeno poskytování zdravotních služeb;
- zajistit splnění oznamovací povinnosti a sdělování údajů podle zákona upravujícího sociálně-právní ochranu dětí;
- zajistit plnění oznamovací povinnosti ohledně údajů, které se hlásí do Národního zdravotního informačního systému;
- **Poskytovatel jednodenní nebo lůžkové péče je dále povinen:**
- **svévolné opuštění zdravotnického zařízení lůžkové péče (tedy útěk pacienta z nemocnice či z jiného lůžkového zdravotnického zařízení) je poskytovatel nově povinen hlásit v případech, kdy přerušением poskytování zdravotních služeb je vážně ohroženo zdraví nebo život pacienta nebo třetích osob, jednak Policii ČR a jednak osobě určené pacientem k podávání informací, nebo není-li takové osoby, manželovi nebo registrovanému partnerovi, není-li jich pak rodičům, nebo jiné osobě blízké způsobilé k právním úkonům, je-li známa.**
- zajistit hospitalizaci nezletilých osob mladších 15 let odděleně od dospělých, alespoň v samostatných pokojích a žen odděleně od mužů v samostatných pokojích;
- umožnit pobyt zákonného zástupce nebo osoby jím pověřené společně s hospitalizovaným nezletilým pacientem, **pokud to umožňuje vybavení zdravotnického zařízení, nebude narušeno poskytování zdravotních služeb a není**

JUDr. Jan MACH

ADVOKÁT

registrován u ČAK pod č. 2239

Advokátní kancelář Vodičkova 28, 110 00 Praha 1

Tel.: 224162242-3 Fax: 224162250 E-mail: mach.jan@email.cz

Bankovní spojení: 27-4376170217/100

to vyloučeno jiným právním předpisem (např. předpisy o ochraně veřejného zdraví);

- včas informovat zákonného zástupce pacienta o propuštění z jednodenní nebo lůžkové péče;
- **zpracovat traumatologický plán** v němž upraví soubor opatření, která se uplatní při hromadných neštěstích a nejméně jednou za dva roky ho aktualizovat, **jedno vyhotovení traumatologického plánu předat příslušnému správnímu orgánu do 30. dnů od jeho zpracování i od jeho aktualizace, jeho návrh předem projednat s příslušným správním orgánem (krajským úřadem) v případě fakultních nemocnic s Ministerstvem zdravotnictví;**
- **zavést interní systém hodnocení kvality a bezpečí poskytovaných zdravotních služeb (patrně formou vnitřního předpisu o způsobu jeho provádění)** – minimální požadavky na způsob jeho provádění budou stanoveny ve Věstníku a na internetových stránkách Ministerstva zdravotnictví;
- **zpracovat program pro prevenci a kontrolu infekcí spojených s poskytovanou zdravotní péčí**, který bude odpovídat charakteru poskytované zdravotní péče a rizika vzniku infekcí spojených s touto péčí;
- **umožnit pacientovi se smyslovým nebo tělesným postižením, který využívá psa se speciálním výcvikem doprovod a přítomnost psa u sebe ve zdravotnickém zařízení,, způsobem stanoveným vnitřním řádem tak, aby nebyla porušována práva ostatních pacientů, nestanoví-li jiný právní předpis (například předpisy o ochraně veřejného zdraví) jinak.**

Zdravotnický pracovník má mimo jiné právo získat od pacienta informace o tom, že pacient, kterému má poskytovat zdravotní služby je nosičem infekční nemoci, podle zákona o ochraně veřejného zdraví, a o dalších závažných skutečnostech týkajících se pacientova zdravotního stavu. Nově má rovněž právo, neposkytnout zdravotní služby v případě, že by došlo při jejich poskytování k přímému ohrožení jeho života nebo k vážnému ohrožení jeho zdraví.

Zdravotnický pracovník může odmítnout poskytnutí zdravotních služeb pacientovi v případě, že by jejich poskytnutí odporovalo jeho svědomí, nebo náboženskému vyznání. Toto odmítnutí však nesmí učinit v případě, že by neposkytnutím zdravotní služby došlo k vážnému ohrožení zdraví, nebo k ohrožení života pacienta.

Zákon stanoví povinnost mlčenlivosti v souvislosti se zdravotními službami a současně případy, které se nepovažují za porušení povinné mlčenlivosti. Jsou to případy předávání informací nezbytných pro zajištění návaznosti poskytovaných zdravotních služeb, případy, kdy pacient zproští poskytovatele povinné mlčenlivosti a případy plnění oznamovací povinnosti, která je stanovena zákonem. Jak prosadila Česká lékařská komora, za porušení mlčenlivosti se nepovažuje sdělování údajů nebo jiných skutečností pro potřeby obhajoby v trestním řízení, ani sdělování údajů nebo jiných skutečností poskytovatelem v nezbytném rozsahu pro ochranu vlastních práv v trestním řízení, občanskoprávním řízení, rozhodčím řízení, ve správním řízení nebo sdělování skutečnosti soudu nebo jinému orgánu, je-li předmětem řízení před soudem nebo jiným orgánem spor mezi poskytovatelem, popřípadě

JUDr. Jan MACH

ADVOKÁT

registrován u ČAK pod č. 2239

Advokátní kancelář Vodičkova 28, 110 00 Praha 1

Tel.: 224162242-3 Fax: 224162250 E-mail: mach.jan@email.cz

Bankovní spojení: 27-4376170217/100

jeho zaměstnancem a pacientem nebo jinou osobou uplatňující právo na náhradu škody, nebo na ochranu osobnosti v souvislosti s poskytováním zdravotních služeb. **V této souvislosti je poskytovatel oprávněn předat soudnímu znalci, znaleckému ústavu, komoře, nebo odborníkovi, kterého si zvolí, též kopii zdravotnické dokumentace vedené o pacientovi, za účelem vypracování znaleckého posudku, nebo odborného posudku, vyžádaného obhajoubou, nebo účastníkem v občanskoprávním řízení.**

Poznámky k zákonu o specifických zdravotnických službách:

Zákon o specifických zdravotních službách má přednost před zákonem o poskytování zdravotních služeb a zákon o poskytování zdravotních služeb se uplatní subsidiárně (zástupně) v případech, kdy situace není upravena zákonem o specifických zdravotních službách.

Zákon o specifických zdravotních službách nakonec ponechává v platnosti interrupční i transplantací zákon a řadu dalších specifických zákonů a upravuje zejména následující problematiku:

- asistovanou reprodukci;
- sterilizaci;
- kastraci;
- změny pohlaví transsexuálních pacientů;
- psychochirurgické výkony;
- genetická vyšetření;
- odběry lidské krve a jejich složení, léčbu krví, nebo jejími složkami;
- ověřování nových postupů použitím metody, která dosud nebyla v klinické praxi na živém člověku zavedena;
- posudkovou péči a lékařské posudky, pracovně-lékařské služby a posuzování nemocí z povolání;
- lékařské ozáření a klinické audity;
- ochranné léčení.

K zákonu o zdravotnické záchranné službě

Také zde platí zásada, že přednost před zákonem o poskytování zdravotních služeb má zákon o zdravotnické záchranné službě a zákon o poskytování zdravotních služeb se uplatní subsidiárně.

Poskytovatel akutní lůžkové péče je povinen zřídit kontaktní místo pro spolupráci s poskytovatelem zdravotnické záchranné služby za účelem zajištění příjmu pacientů a neodkladného pokračování v poskytování zdravotních služeb, zřídí-li poskytovatel akutní lůžkové péče urgentní příjem, je kontaktní místo jeho součástí.

JUDr. Jan MACH

ADVOKÁT

registrován u ČAK pod č. 2239

Advokátní kancelář Vodičkova 28, 110 00 Praha 1

Tel.: 224162242-3 Fax: 224162250 E-mail: mach.jan@email.cz

Bankovní spojení: 27-4376170217/100

Cílový poskytovatel akutní lůžkové péče je nejbližší dostupný poskytovatel akutní lůžkové péče, který je způsobilý odborně zajistit pokračování poskytování zdravotní péče pacientovi odpovídající závažnosti postižení zdraví nebo ohrožení jeho života. Tento cílový poskytovatel akutní lůžkové péče **je povinen převzít pacienta do své péče**, pokud jeho kontaktním místem byla možnost přijmout pacienta potvrzena zdravotnickému operačnímu středisku. Je povinen na výzvu zdravotnického operačního střediska převzít pacienta do péče vždy, **je-li pacient v přímém ohrožení života**. Převzetí pacienta je povinen písemně potvrdit vedoucímu výjezdové skupiny ZZS.

Členové výjezdových skupin ZZS jsou oprávněni vstupovat za účelem poskytnutí přednemocniční nemocniční péče do cizích objektů, obydlí a na cizí pozemky, pokud se tam podle dostupných informací nachází osoba, které má být přednemocniční neodkladná péče poskytnuta.

Členové výjezdové skupiny jsou povinni splnit pokyn operátora zdravotnického operačního střediska k výjezdu do dvou minut od obdržení pokynu. Na místě by měli být až na výjimky do 20. minut.

Vedoucí výjezdové skupiny je oprávněn rozhodnout o neposkytnutí přednemocniční neodkladné péče v místě události v případě, pokud by při poskytování přednemocniční neodkladné péče byly bezprostředně ohroženy životy nebo zdraví členů výjezdové skupiny, nebo by měla být přednemocniční neodkladná péče poskytnuta za podmínek, pro jejichž zvládnutí nebyli členové výjezdové skupiny vycvičeni, vyškoleni, nebo vybaveni vhodnými technickými či osobními ochrannými prostředky a poskytnutí přednemocniční neodkladné péče toto vyžaduje.

Novela zákona č. 48/1997 Sb. provedená zákonem č. 298/2011 Sb. a zákonem č. 369/2011 Sb.

Tato novela zavádí nový pojem základní varianta a ekonomicky náročnější varianta poskytnutí zdravotní péče. Stanoví, že pokud lze zdravotní péči hrazenou z veřejného zdravotního pojištění poskytnout více než jedním způsobem, přičemž všechny tyto způsoby splňují podmínky hrazené péče a mají stejný terapeutický účinek, hradí se takový způsob poskytnutí zdravotní péče, který je v souladu s účelným a hospodárným vynakládáním zdrojů veřejného zdravotního pojištění tzv. „základní varianta“. Ostatní způsoby zdravotní péče, které nesplňují podmínky účelného a hospodárného vynakládání zdrojů veřejného zdravotního pojištění – tzv. „ekonomicky náročnější varianta“ se ze zdravotního pojištění hradí ve výši stanovené pro úhradu takové zdravotní péče v základní variantě. **Za ekonomicky náročnější variantu zdravotní péče lze považovat pouze takovou zdravotní péči, která je takto označena v prováděcích právních předpisech vydaných na základě zmocnění tímto zákonem. Za ekonomicky náročnější variantu nelze označit nikdy zdravotní péči, kterou lze poskytnout pouze jediným způsobem.**

JUDr. Jan MACH

ADVOKÁT

registrován u ČAK pod č. 2239

Advokátní kancelář Vodičkova 28, 110 00 Praha 1

Tel.: 224162242-3 Fax: 224162250 E-mail: mach.jan@email.cz

Bankovní spojení: 27-4376170217/100

Před poskytnutím zdravotní péče, kterou lze poskytnout jak v základní variantě, tak v ekonomicky náročnější variantě, je poskytovatel zdravotních služeb povinen pojištěnci nabídnout poskytnutí zdravotní péče v základní variantě a informovat ho též o ekonomicky náročnější variantě, včetně rozdílu mezi cenou ekonomicky náročnější varianty, stanovenou v souladu s cenovým předpisem a uvedenou v ceníku zdravotnického zařízení a výši úhrady zdravotní péče v základní variantě. Tento postup se nepoužije pouze pokud stav nemocného neumožňuje vyžádat si jeho souhlas a jde o neodkladné výkony, nutné k záchraně života či zdraví. Ceník ekonomicky náročnějších variant zdravotní péče musí být zveřejněn ve zdravotnickém zařízení na veřejnosti přístupném místě a způsobem umožňujícím dálkový přístup.

Poskytovatel zdravotních služeb je povinen zaznamenat do dokumentace, že pojištěnci bylo nabídnuto poskytnutí zdravotní péče v základní variantě a byl informován o možnosti poskytnutí zdravotní péče i v ekonomicky náročnější variantě. Součástí záznamu je vyslovení souhlasu pojištěnce s poskytnutím zdravotní péče v základní, nebo ekonomicky náročnější variantě a zvolil-li pojištěnec ekonomicky náročnější variantu, též vyslovení jeho souhlasu se zaplacením částky ve výši rozdílu mezi cenou ekonomicky náročnější varianty a výši úhrady v základní variantě. Takto vyslovený souhlas podepíše pojištěnec a ošetřující lékař. Písemná forma je zde tedy nezbytná.

Poskytovatel zdravotních služeb nesmí při poskytování zdravotní péče upřednostňovat pojištěnce, který si zvolí ekonomicky náročnější variantu.

Za opakované porušení shora uvedených povinností může zdravotní pojišťovna uložit poskytovateli zdravotních služeb pokutu do jednoho miliónu Kč.

Léčivý přípravek, jehož úhrada ze zdravotního pojištění rozhodnutím Státního ústavu pro kontrolu léčiv je podmíněna používáním na specializovaném pracovišti, zdravotní pojišťovna hradí pouze poskytovateli zdravotních služeb, se kterým za účelem hospodárného užití takových léčivých přípravků uzavřela zvláštní smlouvu. Součástí této smlouvy musí být uvedení léčivého přípravku a pracoviště poskytovatele. Ministerstvo zdravotnictví má stanovit vyhlášku, kterou vydává Seznam zdravotních výkonů s bodovými hodnotami a s označením variant zdravotní péče.

Zdravotní pojišťovny vedou seznam smluvních poskytovatelů zdravotních služeb a přehled zdravotnických pracovníků poskytujících hrazenou péči v jednotlivých smluvních zdravotnických zařízeních v členění lékař, zubní lékař a nelékařská povolání, všech osob, které vykazují zdravotní pojišťovně provedené zdravotní výkony podle Seznamu výkonu (tzv. nositelů výkonu). **Za tím účelem jsou poskytovatelé zdravotních služeb povinni sdělovat zdravotním pojišťovnám za uplynulé čtvrtletí, a to nejpozději do třiceti dnů po skončení příslušného čtvrtletí, seznam jednotlivých nositelů výkonů k poslednímu dni daného čtvrtletí s uvedením jména, příjmení, titulu, rodného čísla a kategorie nositele výkonu, podle Seznamu zdravotních výkonů s bodovými hodnotami. V prvním sdělení bude třeba uvést úplný seznam nositelů výkonů, v dalších sděleních pak již postačí uvést pouze změny oproti předchozímu období, popř. sdělit, že k žádným změnám nedošlo.**

JUDr. Jan MACH

ADVOKÁT

registrován u ČAK pod č. 2239

Advokátní kancelář Vodičkova 28, 110 00 Praha 1

Tel.: 224162242-3 Fax: 224162250 E-mail: mach.jan@email.cz

Bankovní spojení: 27-4376170217/100

Zdravotní služby hrazené ze zdravotního pojištění, poskytují jiní zdravotničtí pracovníci než lékaři, s výjimkou klinických psychologů, pouze na základě indikace ošetřujícího lékaře. Za ošetřujícího lékaře se považuje lékař registrujícího poskytovatele, lékař poskytovatele specializované ambulantní péče, lékař poskytovatele jednodenní péče nebo lékař se specializovanou způsobilostí poskytovatele lůžkové péče.

Za opakované porušení povinnosti stanovené pro poskytovatele v § 11 odst. 1 písm. d) zákona č. 48/1997 Sb., tedy povinnosti nevyžadovat za služby hrazené z veřejného zdravotního pojištění od pojištěnce žádnou úhradu, může zdravotní pojišťovna uložit poskytovateli pokutu až do výše jeden milión Kč.

V případě změny právní formy poskytovatele, který má uzavřenu smlouvu o poskytování a úhradě hrazených služeb a v případě, je-li zakladatelem společnosti s ručením omezeným fyzická osoba, která má uzavřenu smlouvu o poskytování a úhradě hrazených služeb, jejíž oprávnění k poskytování zdravotních služeb jako fyzické osoby zanikne, při udělení oprávnění k poskytování těchto zdravotních služeb jako společnosti s ručením omezeným, se výběrové řízení koná pouze tehdy, dochází-li k rozšíření rozsahu poskytovaných hrazených služeb. **Je tedy již možno bez výběrového řízení ukončit poskytování zdravotních služeb jako fyzická osoba a přejít na formu poskytování zdravotních služeb jako společnost s ručením omezeným.**

Konání výběrového řízení může navrhnout zdravotní pojišťovna nebo uchazeč. Uchazečem je poskytovatel oprávněný poskytovat zdravotní péči v příslušném oboru, nebo fyzická nebo právnická osoba, která hodlá poskytovat zdravotní služby a je schopna ve lhůtě stanovené ve vyhlášení výběrového řízení splnit předpoklady k poskytování zdravotních služeb v příslušném oboru zdravotní péče. **Uchazeč o smlouvu se zdravotními pojišťovnami tedy již nemusí mít v době výběrového řízení zřízeno a provozováno zdravotnické zařízení, ale postačí, že splňuje kvalifikační předpoklady a ve lhůtě stanovené vyhláškou o výběrovém řízení si je schopen zřídit zdravotnické zařízení.**

Zdravotní pojišťovna je povinna přihlížet k výsledkům výběrového řízení při uzavírání smluv o poskytování a úhradě hrazených služeb. Výsledek výběrového řízení nezakládá právo na uzavření smlouvy se zdravotní pojišťovnou. **Zdravotní pojišťovna je však oprávněna uzavřít smlouvu s uchazečem pouze tehdy, bylo-li uzavření takové smlouvy ve výběrovém řízení doporučeno.**

Shrnutí povinností, jejichž neplnění by mohlo být provázeno sankcí:

- informovat pacienta o ceně poskytovaných zdravotních služeb nehrazených nebo částečně hrazených ze zdravotního pojištění;
- zpracovat seznam cen poskytovaných zdravotních služeb, nehrazených nebo částečně hrazených ze zdravotního pojištění a umístit ho tak, aby byl přístupný pacientům;
- vymežit provozní a ordinační dobu a údaje o ní umístit tak, aby tato informace byla přístupná pacientům;

JUDr. Jan MACH

ADVOKÁT

registrován u ČAK pod č. 2239

Advokátní kancelář Vodičkova 28, 110 00 Praha 1

Tel.: 224162242-3 Fax: 224162250 E-mail: mach.jan@email.cz

Bankovní spojení: 27-4376170217/100

- opatřit zdravotnické zařízení viditelným označením, které musí obsahovat obchodní firmu, název nebo jméno, případně jména a příjmení poskytovatele a identifikační číslo;
- v době nepřítomnosti nebo dočasného přerušení poskytování zdravotních služeb zpřístupnit pacientům informaci o poskytnutí neodkladné péče jiným poskytovatelem v rámci jeho ordinační doby;
- předat zprávu o poskytnutých zdravotních službách registrujícímu poskytovateli v oboru všeobecné praktické lékařství, nebo v oboru praktické lékařství pro děti a dorost, je-li mu tento poskytovatel znám;
- zpracovat seznam zdravotních služeb, k jejichž poskytnutí je vyžadován písemný souhlas;
- informovat pacienta o tom, že na poskytování zdravotních služeb se mohou podílet osoby získávající způsobilost k výkonu povolání a že má právo tuto přítomnost a nahlížení do zdravotnické dokumentace u těchto osob zakázat;
- podílet se na žádost krajského úřadu na zajištění lékařské pohotovostní služby a pohotovostní služby zubních lékařů;
- uzavřít pojistnou smlouvu o pojištění své odpovědnosti za škodu v souvislosti s poskytováním zdravotních služeb;
- umožnit vstup osobám pověřeným příslušným správním orgánem nebo orgánem ochrany veřejného zdraví, smluvní zdravotní pojišťovnou a příslušnou profesní komorou do prostor zdravotnického zařízení; jejich vstupem nesmí být narušeno poskytování zdravotních služeb;
- zajistit splnění oznamovací povinnosti a sdělování údajů podle zákona upravujícího sociálně-právní ochranu dětí;
- podávat stanovené informace do Národního zdravotního informačního systému

V případě poskytovatele poskytujícího lůžkovou a jednodenní péči dále:

do 24. hodin hlásit soudu převzetí pacienta do ústavního zařízení bez jeho písemného souhlasu, včetně případů, kdy je v bezvědomí. **Hlášení musí být ve lhůtě 24 hodin již u soudu, nestačí tedy zaslat jej běžnou poštou. Lze doporučit zaslání faxem.**

- **svévolné opuštění zdravotnického zařízení lůžkové péče (tedy útěk pacienta z nemocnice či z jiného ústavního zdravotnického zařízení) je poskytovatel nově povinen hlásit v případech, kdy přerušením poskytování zdravotních služeb je vážně ohroženo zdraví nebo život pacienta nebo třetích osob, jednak Policii ČR a jednak osobě určené pacientem k podávání informací, nebo není-li takové osoby, manželovi nebo registrovanému partnerovi, není-li jich pak rodičům, nebo jiné osobě blízké způsobilé k právním úkonům, je-li známa.**
- zajistit hospitalizaci nezletilých osob mladších 15 let odděleně od dospělých, alespoň v samostatných pokojích a žen odděleně od mužů v samostatných pokojích;
- umožnit pobyt zákonného zástupce nebo osoby jím pověřené společně s hospitalizovaným nezletilým pacientem, **pokud to umožňuje vybavení zdravotnického zařízení, nebude narušeno poskytování zdravotních služeb a není to vyloučeno jiným právním předpisem (např. předpisy o ochraně veřejného zdraví);**

JUDr. Jan MACH

ADVOKÁT

registrován u ČAK pod č. 2239

Advokátní kancelář Vodičkova 28, 110 00 Praha 1

Tel.: 224162242-3 Fax: 224162250 E-mail: mach.jan@email.cz

Bankovní spojení: 27-4376170217/100

- včas informovat zákonného zástupce pacienta o propuštění z jednodenní nebo lůžkové péče;
- **zpracovat traumatologický plán** v němž upraví soubor opatření, která se uplatní při hromadných neštěstích a nejméně jednou za dva roky ho aktualizovat, **jedno vyhotovení traumatologického plánu předat příslušnému správnímu orgánu do 30. dnů od jeho zpracování i od jeho aktualizace, jeho návrh předem projednat s příslušným správním orgánem (krajským úřadem) v případě fakultních nemocnic s Ministerstvem zdravotnictví;**
- **zavést interní systém hodnocení kvality a bezpečí poskytovaných zdravotních služeb (patrně formou vnitřního předpisu o způsobu jeho provádění)** – minimální požadavky na způsob jeho provádění budou stanoveny ve Věstníku a na internetových stránkách Ministerstva zdravotnictví;
- **zpracovat program pro prevenci a kontrolu infekcí spojených s poskytovanou zdravotní péčí**, který bude odpovídat charakteru poskytované zdravotní péče a rizikům vzniku infekcí spojených s touto péčí;
- **umožnit pacientovi se smyslovým nebo tělesným postižením, který využívá psa se speciálním výcvikem doprovod a přítomnost psa u sebe ve zdravotnickém zařízení, způsobem stanoveným vnitřním řádem tak, aby nebyla porušována práva ostatních pacientů, nestanoví-li jiný právní předpis (například předpisy o ochraně veřejného zdraví) jinak.**

Zákon o poskytování zdravotních služeb č. 372/2011 Sb. nabude účinnosti dnem 1. dubna 2012.

Na jaká opatření bude třeba pamatovat:

Do devíti měsíců od jeho účinnosti (nikoli však před jeho účinností), tedy do 31.12.2012, **podat krajskému úřadu a v Praze Magistrátu hlavního města Prahy žádost o vydání oprávnění k poskytování zdravotních služeb podle zákona č. 372/2011 Sb.** Příslušný formulář této žádosti v současné době teprve vytváří iniciativní skupina pracovníků krajských úřadů, protože zákonem vydán nebyl (nebude tedy závazný, ale žádost bude muset obsahovat všechny údaje stanovené zákonem).

Poskytovatelé lůžkové a jednodenní péče musí zpracovat **traumatologický plán a program pro prevenci a kontrolu infekcí spojených se zdravotní péčí do 31.3.2013.** Ke dni účinnosti zákona (1.4.2012) je třeba zpracovat interní systém hodnocení kvality a bezpečí poskytovaných zdravotních služeb. Případná absence těchto dokumentů je předmětem citelných sankcí.

Zpracovat a vyvěsit na přístupném místě seznam cen zdravotních služeb nehrazených nebo jen částečně hrazených ze zdravotního pojištění.

Označit zdravotnické zařízení názvem poskytovatele a jeho IČ. Uvést provozní a ordinační dobu, v případě uzavření ordinace informaci o zástupu pro případ neodkladné péče.

JUDr. Jan MACH

ADVOKÁT

registrován u ČAK pod č. 2239

Advokátní kancelář Vodičkova 28, 110 00 Praha 1

Tel.: 224162242-3 Fax: 224162250 E-mail: mach.jan@email.cz

Bankovní spojení: 27-4376170217/100

Zpracovat a zveřejnit seznam zdravotních služeb (výkonů) u kterých bude vyžadován informovaný souhlas pacienta (již k 1. dubnu 2012).

Zpracovat pro všechny smluvní zdravotní pojišťovny seznam jednotlivých nositelů výkonů k poslednímu dni každého čtvrtletí s uvedením jména, příjmení, titulu, rodného čísla a kategorie nositele výkonu podle seznamu výkonů s bodovými hodnotami. Tento seznam poprvé předložit podle stavu k 30.6.2012 každé zdravotní pojišťovně do 30. července 2012. Dále jej již pouze aktualizovat podle stavu k poslednímu dni každého kalendářního čtvrtletí – tedy uvést pouze změny, ke kterým došlo, vždy do třiceti dnů po skončení každého kalendářního čtvrtletí (případně pouze písemně informovat, že ke změnám nedošlo).

Lze doporučit zejména poskytovatelům lůžkové a jednodenní zdravotní péče, vydání vnitřního předpisu, kterým bude zajištěno splnění povinností vyplývajících z nových zdravotnických zákonů.

V této informaci samozřejmě nebylo možno vystihnout zdaleka všechny významné změny. Dne 1. března 2012 od 9.30 hodin uspořádá Česká lékařská komora v kongresovém centru Nemocnice Na Homolce právní seminář o nových zdravotnických zákonech, kde bude podána podrobnější informace. Účast přislíbil též místopředseda Legislativní rady vlády ČR. Přihlásit se lze na emailové adrese seminar@clkcr.cz, nebo písemně na adresu pražské kanceláře ČLK.

V Praze dne 22. prosince 2011

JUDr. Jan Mach